

IKKINCHI JAHON URUSHI YO‘LLARIDA QAHRAMONLIK KO‘RSATGAN O‘ZBEK O‘G‘LONLARI.

Andijon tumani 2- son politexnikumi

Tarix fani o‘qituvchisi

Abazova Xiromon Toxirjonovna

Annotatsiya.

Mazkur maqolada Ikkinchi jahon urushi davrida g‘animga qarshi mardonavor jang qilgan, jasorat va matonat namunalarini ko‘rsatgan o‘zbek o‘g‘lonlarining hayoti, harbiy xizmat yo‘li va qahramonligi yoritilgan. Jumladan, G‘afur G‘ulom, Sobir Rahimov, Turg‘unboy Abdullayev, Zebo G‘anieva kabi Vatan himoyachilarining fidokorona xizmatlari, xalqimiz xotirasida o‘chmas iz qoldirgan jasoratlari haqida ma‘lumotlar berilgan. Ishda tarixiy manbalar, hujjatlar va zamonaviy tahlillarga asoslanilgan holda, o‘zbek xalqining urush yillaridagi mardlik va sadoqat ruhidagi qatnashuvi aks ettirilgan.

Kalit so‘zlar: Ikkinchi jahon urushi, o‘zbek qahramonlari, Sobir Rahimov, Zebo G‘anieva, G‘afur G‘ulom, jasorat, front, vatanparvarlik, tarixiy xotira, harbiy xizmat, mardlik.

Ikkinchi jahon urushi insoniyat tarixidagi eng dahshatli va qonli urushlardan biri bo‘lib, millionlab insonlarning hayotiga zomin bo‘lgan, butun dunyoda katta ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy o‘zgarishlarga sabab bo‘lgan. Bu urushda nafaqat Sovet Ittifoqining, balki undagi turli millat va elat vakillarining ham hissasi beqiyos bo‘lgan. Ayniqsa, o‘zbek xalqi vakillari, ya'ni o‘zbek o‘g‘lonlari frontning old qatorida turib, Vatan himoyasida o‘z jonini ayamagan, cheksiz jasorat va matonat namunalarini ko‘rsatgan.

Urush yillarida yuz minglab o‘zbekistonliklar safarbar etilib, jang maydonida yurtdoshlarimiz jasorat ko‘rsatgan. Ularning orasida Sobir Rahimov, Turg‘unboy Abdullayev, Zebo G‘anieva kabi o‘zbek farzandlari nomi urush tarixiga oltin harflar

bilan bitilgan. Ular nafaqat jang maydonida, balki orqa frontda ham mashaqqatli mehnat bilan g'alabaga hissa qo'shganlar. Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, bugungi tinch hayotimizni ta'minlagan qahramonlarimizning jasoratini yodda tutish, ularni yosh avlodga tanitish, tarixiy haqiqatni unutmaslik har birimizning muqaddas burchimizdir.

Ikkinchi jahon urushi (1939–1945) XX asrda insoniyat boshidan kechirgan eng halokatli urushlardan biri bo'lib, unda 60 dan ortiq davlat ishtirok etgan, harbiy harakatlar besh qit'aga yoyilgan. 1941-yil 22-iyun kuni fashistlar Germaniyasining Sovet Ittifoqiga bostirib kirishi bilan urush yanada keng ko'lamli tus oldi. Shu sanadan boshlab Sovet Ittifoqining barcha xalqlari, jumladan, o'zbek xalqi ham fashizmga qarshi kurashga safarbar etildi.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, urush yillarida O'zbekiston SSRdan 1,5 milliondan ortiq kishi frontga jo'natilgan, shulardan 500 mingdan ortig'i urushdan qaytmagan. O'zbekistonliklar nafaqat askar sifatida, balki harbiy qo'mondon, razvedkachi, snayper, tibbiyot xodimi va boshqa lavozimlarda ham faol qatnashgan. Ularning ko'plab jasoratlari xalqimiz xotirasida muqaddas bir sahifa sifatida saqlanmoqda.

General-mayor Sobir Rahimov (1902–1945) Ikkinchi jahon urushi yillarida eng mashhur o'zbek harbiy arboblardan biri bo'lib, Berlindagi janglarda qahramonlarcha halok bo'lgan. U Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoniga sazovor bo'lgan ilk o'zbeklardan biridir. Uning harbiy strategiya, boshqaruvdagi qat'iyligi, jangchilarga bo'lgan g'amxo'rliги xalq orasida katta hurmat uyg'otgan.

Zebo G'anieva (1917–2001) — urush yillarida razvedkachi sifatida faoliyat yuritgan ilk o'zbek ayollaridan biridir. U front ortida olib borgan jasoratli razvedka ishlari, bir necha marta og'ir vaziyatlardan muvaffaqiyatli chiqib ketgani, frontdagi fidokorona mehnati uchun ko'plab orden va medallar bilan taqdirlangan. Uning jasorati zamonaviy o'zbek ayollari uchun o'rnamdir.

Turg'unboy Abdullayev esa o'zining mardlik va sadoqat bilan bajarilgan harbiy burchi uchun Sovet Ittifoqi Qahramoni unvoniga sazovor bo'lgan yana bir o'zbek

jangchisidir. U ko‘plab janglarda qatnashib, dushman kuchlariga zarba berishda katta hissa qo‘shgan.

O‘zbekistonlik yozuvchi va shoirlar — G‘afur G‘ulom, Hamid Olimjon singari ijodkorlar ham urush mavzusini badiiy jihatdan ochib bergan. Ularning asarlari frontda va orqa frontda xizmat qilgan xalqimizning ruhiy ko‘tarinkiligi va bardoshini mustahkamlashga xizmat qilgan.

Urush yillarida O‘zbekiston orqa front sifatida ham muhim rol o‘ynagan. Yuzlab zavod va fabrikalar O‘zbekistonga ko‘chirilib, ayollar va bolalar og‘ir mehnat orqali frontni zaruriy mahsulotlar bilan ta‘minlaganlar. Evakuatsiya qilingan millionlab kishilarga boshpana va yordam ko‘rsatildi. Bu esa o‘zbek xalqining insonparvarligi, bag‘rikengligi va hamjihatligidan dalolat beradi.

Ikkinchi jahon urushi yillarida o‘zbek xalqining harbiy va fuqarolik jasorati, frontdagi qahramonligi, orqa frontdagi mehnatkashligi urushda erishilgan G‘alabaning ajralmas qismi bo‘lib qoladi.

Xulosa

Ikkinchi jahon urushi yillarida o‘zbek xalqining ko‘rsatgan jasorati, fidoyiligi va mardligi tarix sahifalarida faxr bilan tilga olinadi. Frontda jonini fido qilgan minglab o‘zbek o‘g‘lonlari — Sobir Rahimov, Turg‘unboy Abdullayev, Zebo G‘anieva kabi qahramonlar misolida xalqimizning g‘animga qarshi kurashdagi qat‘iyati, Vatanga sadoqati yaqqol namoyon bo‘lgan. Ular nafaqat harbiy maydonda, balki ma‘naviy-ma‘rifiy sohalarda ham xalqning ruhini ko‘targan, yosh avlod uchun ibrat maktabiga aylangan.

Orqa frontda ishlagan mehnatkash xalqimizning sabr-toqati, mehr-oqibati va hamjihatligi G‘alabaga erishishda hal qiluvchi omillardan biri bo‘ldi. Bugun biz tinch hayotda yashayotgan ekanmiz, bu avvalo o‘sha jasur insonlarning fidoiyligi samarasidir. Shunday ekan, o‘zbek xalqining urushdagi qahramonligini o‘rganish, yodga olish va yosh avlodga yetkazish nafaqat tarixiy haqiqatni tiklash, balki vatanparvarlik tarbiyasining muhim omilidir.

REFERENCES

1. Usmonov K. O.,zbekiston tarixi (1917-1991). - T., Shark. 2008y
2. I.A.Karimov. Vatan sajdagox kabi mukaddasdir. - T., O.,zbekiston, 1996. 81 bet
3. Jurayev. M. va boshqalar Yangi O.,zbekiston tarixi. 2 kitob. T.: Shark. 2000.
4. Usmonov.K. i dr. O.,zbekiston tarixi (1917-1991). - T., Shark. 2008y.
5. Ziyoyev X. O.,zbekiston mutaqlligi uchun kurash tarixi. - T., 2001y
6. Mustaqil O.,zbekiston ensiklopediyasi. 2001-2004 y.